

บันทึก

เรื่อง การยื่นขอรับอนุญาตเป็นสาขาตามมาตรา ๑๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกัน  
วินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ ของบริษัทไฟศาลประกันภัย จำกัด

รองนายกรัฐมนตรี (นายศุภชัย พานิชภักดิ์) ประธานคณะกรรมการนโยบาย  
เศรษฐกิจระหว่างประเทศ(กนศ.) ได้มีหนังสือ ที่ พณ (กนศ.) ๐๘๐๓/๗๗๗๙ ลงวันที่ ๒๓  
ธันวาคม ๒๕๓๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๖  
สิงหาคม ๒๕๓๗ มอบให้ กนศ. รับเรื่องที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่าง  
กฎหมาย) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับบริษัทไฟศาลประกันภัย จำกัด ไปพิจารณาหากมีปัญหาใน  
ประเด็นกฎหมายให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาด้วยแล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรี  
พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ซึ่ง กนศ.ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ  
ระหว่างไทยและสหรัฐอเมริกาเพื่อพิจารณาทบทวนสนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทาง  
เศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกาซึ่งในการประชุมครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๓  
ตุลาคม ๒๕๓๗ ที่ประชุมได้มีการพิจารณาเกี่ยวกับท่าทีของฝ่ายไทยต่อประเด็นปัญหาการณิการขอ  
เปิดสาขาของบริษัทไฟศาลประกันภัย จำกัด โดยมีความเห็นว่า บริษัทไฟศาลประกันภัย จำกัด ได้  
จดทะเบียนในประเทศไทย จึงควรถือว่าเป็นบริษัทไทย และปรากฏว่าบริษัทได้รับใบอนุญาต  
ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๑๐ และมีสำนักงานที่  
แยกออกจากสำนักงานใหญ่ ดำเนินงานในลักษณะตัวแทนที่บริษัทได้ออกค่าใช้จ่ายให้ตั้งนั้น เมื่อ  
พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ ใช้บังคับ ได้มีบทเฉพาะกาลมาตรา ๑๑๕ กำหนดให้  
บริษัทที่มีสำนักงานแยกออกจากสำนักงานใหญ่ยื่นขอรับอนุญาตเป็นสาขาให้ถูกต้องตาม  
พระราชบัญญัตินี้ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ซึ่งบริษัทไฟศาล  
ประกันภัย จำกัด ได้ยื่นขออนุญาตเปิดสาขา ๑๑ สาขาเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๓๕ ภายใน  
ระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ควรที่จะเปิดสาขาได้จึงเห็นควรเสนอเรื่องให้คณะกรรมการกฤษฎีกา  
ตีความอีกครั้งว่า บริษัทไฟศาลประกันภัย จำกัด จะมีสิทธิขออนุญาตเปิดสาขาตามบทเฉพาะกาล  
มาตรา ๑๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ ได้หรือไม่ เพียงใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๑) ได้ฟังคำชี้แจง  
ข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ กรมทะเบียนการค้าและ  
กรมการประกันภัย) และผู้แทนคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศแล้ว เห็นว่า การ  
ที่บริษัทไฟศาลประกันภัย จำกัด จะขอจัดตั้งสาขาตามมาตรา ๑๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกัน  
วินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ ได้หรือไม่ มีปัญหาเกี่ยวข้องที่สำคัญอยู่ ๓ ประเด็นคือ (๑) การยื่นขอ  
อนุญาตเปิดสาขาของบริษัทไฟศาลประกันภัย จำกัดตามหนังสือลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๓๕ ถือ  
เป็นการยื่นขอรับอนุญาตเป็นสาขาตามนัยบทเฉพาะกาลมาตรา ๑๑๕ หรือไม่ (๒) บริษัทที่จะยื่น

ขอตั้งสาขาได้มีสำนักงานแยกออกจากสำนักงานใหญ่อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ ใช้บังคับ จริงหรือไม่ และ (๓) มาตรา ๑๑๕ เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิพิเศษในการจัดตั้งสาขาโดยไม่คำนึงว่าบริษัทที่จะขอตั้งสาขานั้นเป็นบริษัทประเภทใด หรือไม่ ซึ่งทั้ง ๓ ประเด็นดังกล่าว คณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๑)มีความเห็นเป็น ๒ ฝ่าย ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ การยื่นขออนุญาตเปิดสาขาของบริษัทไฟศาลประกันภัย จำกัดตามหนังสือลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๓๕ ถือเป็นการยื่นขอรับอนุญาตเป็นสาขาทามนัยบทเฉพาะกาล มาตรา ๑๑๕<sup>๑</sup> หรือไม่

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า การยื่นขออนุญาตจัดตั้งสาขาทามมาตรา ๑๖<sup>๒</sup> และการยื่นขอรับอนุญาตเป็นสาขาทามมาตรา ๑๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ นั้นมีสาระสำคัญที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การยื่นขออนุญาตจัดตั้งสาขาทามมาตรา ๑๖ เป็นกรณีที่บริษัทประสงค์จะจัดตั้งสาขาขึ้นใหม่ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาจะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา ๑๖ โดยเฉพาะ ส่วนการยื่นขอรับอนุญาตเป็นสาขาทามมาตรา ๑๑๕ นั้น เป็นกรณีที่บริษัทได้มีสำนักงานที่แยกออกจากสำนักงานใหญ่อยู่ก่อนแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ ใช้บังคับ และประสงค์ที่จะยื่นขออนุญาตให้สำนักงานเช่นนั้นมีฐานะเป็นสาขาทามกฎหมาย ทั้งนี้ ตามบทเฉพาะกาลมาตรา ๑๑๕ ที่ผ่อนผันให้ยื่นขอรับอนุญาตภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ ใช้บังคับ ซึ่งโดยหลักการแล้วหากมีสำนักงานแยกออกไปอยู่แล้วจริงก็จะได้รับการพิจารณาโดยหลักเกณฑ์พิเศษให้เปิดสาขาได้ตามนั้นโดยไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๑๖ อย่างไรก็ตามจะต้องได้ความด้วยว่าบริษัทที่ยื่นคำขอนั้นเป็นบริษัทประเภทที่อาจจัดตั้งสาขาได้ดังจะกล่าวต่อไปในประเด็นที่ ๓ แต่ข้อเท็จจริงในกรณีนี้ปรากฏว่า บริษัทไฟศาลประกันภัย จำกัด ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๓๕ ถึงอธิบดีกรมการประกันภัยเพื่อจะขออนุญาตเปิดสาขาประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย จำนวน ๑๑ สาขา โดยมีได้ระบุว่าเป็นการยื่นขอรับอนุญาตตามความในมาตราใด ซึ่งหากเป็นการยื่นคำขอตามมาตรา ๑๑๕ บริษัทก็ต้องบรรยายข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่าสาขา ๑๑ แห่งนั้นเป็นสำนักงานที่แยกออกจากสำนักงานใหญ่ โดยจัดตั้งตั้งแต่เมื่อใดและได้ใช้ประกอบกิจการใดของบริษัทบ้าง เมื่อหนังสือดังกล่าวเพียงแต่แจ้งว่าประสงค์จะขออนุญาตเปิดสาขาจำนวน ๑๑ สาขา จึงเห็นว่าบริษัทประสงค์จะยื่นขออนุญาตจัดตั้งสาขาทามมาตรา ๑๖ และต่อมาบริษัทได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ติดตามการยื่นขออนุญาตจัดตั้งสาขาก็ได้ยืนยันไว้ชัดเจนว่า

<sup>๑</sup>มาตรา ๑๑๕ ให้บริษัทตามมาตรา ๑๑๒ ที่มีสำนักงานแยกออกจากสำนักงานใหญ่และประกอบกิจการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของบริษัทตามมาตรา ๑๑๒ ยื่นขอรับอนุญาตเป็นสาขาให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเลิกสำนักงานนั้นเสีย ทั้งนี้ ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และภายในระยะเวลาดังกล่าวมิให้ถือว่าบริษัทตามมาตรา ๑๑๒ ผ่าฝืนมาตรา ๑๖

<sup>๒</sup>มาตรา ๑๖ บริษัทตามมาตรา ๖ ที่จะเปิดสาขาหรือย้ายที่ตั้งสำนักงานใหญ่หรือสำนักงานสาขา ต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน และให้ความความในมาตรา ๗วรรคหก มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

เป็นการขออนุญาตเปิดสาขาตามมาตรา ๑๖ ดังนั้น จึงไม่อาจถือเอาคำขออนุญาตเปิดสาขาของบริษัทตามหนังสือลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๓๕ ดังกล่าวเพียงประการเดียวพิจารณาให้เปิดสาขามาตามความในมาตรา ๑๑๕ ได้

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า แม้ว่าหนังสือของบริษัทไฟศาลประกันภัย จำกัด ฉบับลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๓๕ จะไม่ได้ระบุว่า บริษัทฯขอตั้งสำนักงานสาขาตามมาตรา ๑๖ หรือขอเปลี่ยนแปลงสภาพของสำนักงานที่แยกออกจากสำนักงานใหญ่ให้เป็นสาขาตามมาตรา ๑๑๕ก็ตาม แต่ต่อมาเมื่อบริษัทฯได้ทราบว่าการขออนุญาตเปิดสาขาตามมาตรา ๑๖ ไม่สามารถกระทำได้ตามความเห็นของที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายแล้ว บริษัทฯย่อมจะไม่แสดงเจตนาขอตั้งสำนักงานสาขาโดยทำหนังสือเพื่อขอตั้งสาขาตามมาตรา ๑๖ อีกหนังสือดังกล่าวของบริษัทฯที่ยื่นมายังกระทรวงพาณิชย์ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ ใช้บังคับตรงตามหลักเกณฑ์การยื่นขอรับอนุญาตเป็นสาขาตามมาตรา ๑๑๕ จะเป็นเจตนาของบริษัทฯที่จะขอเปลี่ยนแปลงสภาพของสำนักงานที่แยกออกจากสำนักงานใหญ่เป็นสาขาตามมาตรา ๑๑๕ ด้วยหรือไม่ ประเด็นนี้เป็นปัญหาข้อเท็จจริงที่สมควรอยู่ในอำนาจของกระทรวงพาณิชย์ซึ่งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายและมีได้เป็นประเด็นที่ กนศ.หารือมา

ประเด็นที่ ๒ บริษัทฯที่ยื่นขอตั้งสาขาได้มีสำนักงานแยกออกจากสำนักงานใหญ่อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ ใช้บังคับ จริงหรือไม่ นั้น ในเรื่องนี้ผู้แทนกรรมการประกันภัยได้ชี้แจงข้อเท็จจริงว่า ก่อนที่พระราชบัญญัติประกันวินาศภัยพ.ศ.๒๕๓๕ ใช้บังคับบริษัทไฟศาลประกันภัย จำกัด ได้มีสำนักงานตัวแทน ๑๑ แห่ง ซึ่งได้รับความช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายจากบริษัทฯ กรณีจึงมีปัญหว่า บริษัทไฟศาลประกันภัยจำกัด จะขอจัดตั้งสาขา ๑๑ แห่ง ณ สำนักงานตัวแทนดังกล่าว ได้หรือไม่

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า ตามมาตรา ๑๑๕ บริษัทฯที่อาจได้รับสิทธิจัดตั้งสาขาตามบทเฉพาะกาลนี้ได้อาจได้ความว่า มีสำนักงานแยกออกไปและประกอบกิจการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของบริษัทอยู่แล้วเท่านั้น ซึ่งการ “มีสำนักงานแยกออกไป” ก็ย่อมหมายความว่าสำนักงานแห่งนั้นเป็นของบริษัทคืออยู่ในการควบคุมดูแลของบริษัทและดำเนินกิจการต่าง ๆ ของบริษัท แต่ถ้าเป็นสำนักงานของผู้อื่นและเป็นการดำเนินกิจการของผู้อื่น แม้ว่าบริษัทให้เงินอุดหนุนไปเพียงใด ก็ย่อมมิใช่ “สำนักงานแยกออกไปของบริษัท” ส่วนบทบัญญัติมาตรา ๗ วรรคหก<sup>๓</sup> ของ

---

<sup>๓</sup>มาตรา ๗ บริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศจะตั้งสาขาของบริษัทเพื่อประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัตินี้ได้ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี ในการนี้ รัฐมนตรีจะอนุญาตโดยมีเงื่อนไขก็ได้

การขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยและการออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยโดยตั้งเป็นสาขาของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

สาขาของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยต้องดำรงทรัพย์สินไว้ในประเทศไทยตามจำนวน ชนิด วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด จำนวนทรัพย์สินที่รัฐมนตรีกำหนดต้องไม่ต่ำกว่าจำนวนเงินกองทุนที่บริษัทต้องดำรงตามมาตรา ๒๗

พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ ที่กำหนดให้สาขาหมายความว่า “สำนักงานที่แยกออกจากสำนักงานใหญ่ของบริษัทไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร และได้รับเงินค่าใช้จ่ายจากบริษัทไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม” นั้น เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ในพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ เพื่อขยายผลมิให้บริษัทประกันวินาศภัยกระทำการดังกล่าวเพื่อปิดบังการตั้งสาขาของตนโดยจะถือว่าเป็นการกระทำตามบทบัญญัติมาตรา ๗ วรรคหก เป็นการเปิดสาขาและมีโทษตามมาตรา ๘๔ กรณีมาตรา ๗ วรรคหก จึงเป็นไปเพื่อห้ามการกระทำต่าง ๆ ให้กว้างขึ้นกว่ากฎหมายเดิมแต่คำว่า “สำนักงานแยกออกจากสำนักงานใหญ่” ในมาตรา ๑๑๕ เป็นเรื่องของบทเฉพาะกาลในข้อเท็จจริงที่เป็นมาแต่เดิมก่อนกฎหมายใหม่ใช้บังคับจึงไม่อาจนำความในกฎหมายใหม่มาใช้บังคับในส่วนนี้ ประกอบกับมาตรา ๑๑๕ เป็นบทยกเว้นหลักเกณฑ์การจัดตั้งสาขาปกติตามมาตรา ๑๖ กรณีจึงไม่มีเหตุผลที่จะตีความข้อยกเว้นนี้ให้กว้างขึ้นอีกประการหนึ่งด้วย ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา ๑๑๕ ย่อมไม่มีความหมายกว้างไกลไปถึงสำนักงานตามความเป็นจริงที่เป็นของผู้อื่นและเป็นการดำเนินการของผู้อื่นโดยได้รับเงินอุดหนุนอย่างหนึ่งอย่างใดจากบริษัท สำหรับการเป็นสำนักงานของ “ตัวแทนประกันวินาศภัย” และดำเนินการในส่วนของตัวเองประกันวินาศภัย อันมิใช่กิจการในส่วนของบริษัทนั้น แม้ว่าจะได้รับเงินค่าเช่าสำนักงานค่าโทรศัพท์ หรือเงินอุดหนุนต่าง ๆ จากบริษัทก็ยังไม่เพียงพอที่จะเป็น “สำนักงานที่แยกออกไป” ตามมาตรา ๑๑๕ นั้นได้ ซึ่งข้อเท็จจริงของสาขา ๑๑ แห่ง ที่ข้อตั้งจะเป็นเช่นใดนั้น ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงโดยละเอียดเป็นรายกรณีไป ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักกฎหมายดังกล่าว

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า บทบัญญัติตามมาตรา ๑๑๕ ซึ่งบัญญัติว่า “บริษัทตามมาตรา ๑๑๒ ที่มีสำนักงานแยกออกจากสำนักงานใหญ่และประกอบกิจการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของบริษัทตามมาตรา ๑๑๒” นั้น ย่อมหมายความว่า สำนักงานที่แยกออกมานั้นอาจจะเป็นส่วนหนึ่งของบริษัทหรือเป็นเพียงสำนักงานตัวแทนก็ได้ แต่ต้องประกอบกิจการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของบริษัทและจะมีชื่อว่าเป็นสำนักงานตัวแทนของบริษัทหรือมีชื่ออย่างอื่นก็ได้และได้รับเงินค่าใช้จ่ายจากบริษัทไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม ทั้งนี้ สอดคล้องกับความในมาตรา ๗ วรรคหก

ประเด็นที่ ๓ มาตรา ๑๑๕ เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิพิเศษในการจัดตั้งสาขาโดยไม่คำนึงถึงว่าบริษัทที่จะขอตั้งสาขาเป็นบริษัทประเภทใด หรือไม่

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า บริษัทประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ มีอยู่ ๓ ประเภทด้วยกัน คือ (๑) บริษัทตามมาตรา ๖<sup>๔</sup> อันเป็นบริษัทจำกัดหรือ

รัฐมนตรีจะออกใบอนุญาตตามความในวรรคหนึ่งก็ต่อเมื่อบริษัทได้วางหลักทรัพย์ประกันตามมาตรา ๑๙ และดำรงไว้ซึ่งทรัพย์สินในประเทศไทยตามวรรคสามแล้ว

บริษัทที่เป็นสาขาของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศจะเปิดสาขา ณ ที่ใด ๆ มิได้

สาขาให้หมายความว่ารวมถึงสำนักงานที่แยกออกจากสำนักงานใหญ่ของบริษัทไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร และได้รับเงินค่าใช้จ่ายจากบริษัทไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม แต่ทั้งนี้ ไม่รวมถึงสถานที่ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนให้ใช้เป็นที่ตั้งหน่วยปฏิบัติการข้อมูล สถานที่เก็บเอกสาร และสถานที่ฝึกอบรมที่เกี่ยวกับกิจการของบริษัท

“มาตรา ๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๗ การประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยจะกระทำได้เมื่อได้

บริษัทมหาชนจำกัดที่มีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยถืออยู่ไม่ต่ำกว่าสามในสี่<sup>๕</sup> ซึ่งบริษัทประเภทนี้สามารถเปิดสาขาได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (๒) บริษัทตามมาตรา ๗<sup>๖</sup> อันเป็นบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศที่มีสาขาในประเทศไทยจะขอเปิดสาขา ณ ที่ใด ๆ ในประเทศไทยอีกไม่ได้ และ (๓) บริษัทตามบทเฉพาะกาลมาตรา ๑๑๒<sup>๗</sup> และมาตรา ๑๑๔<sup>๘</sup> แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ ซึ่งบริษัทประเภทนี้ยังคงให้ดำเนินกิจการต่อไปได้ แม้ว่าจะมีผู้ถือหุ้นหรือกรรมการที่เป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยต่ำกว่าอัตราที่กำหนดไว้สำหรับบริษัทประเภทที่ (๑) ก็ตาม แต่บริษัทประเภทนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ได้วินิจฉัยไว้แล้วว่าต้องมีสภาพตามที่มีอยู่แล้วเท่านั้น ถ้ามีการจัดตั้งสาขาอยู่ก่อนแล้วก็ดำรงสาขานั้นต่อไปได้ แต่จะขออนุญาตจัดตั้งสาขาเพิ่มเติมอีกไม่ได้เว้นแต่จะเปลี่ยนสภาพบริษัทให้มีลักษณะเป็นเช่นเดียวกับบริษัทประเภทที่ (๑) นั้นเสียก่อน<sup>๙</sup> ดังนั้น การพิจารณาว่าบริษัทใดจะตั้งสาขาได้หรือไม่เพียงใด

---

จัดตั้งขึ้นในรูปบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือบริษัทมหาชนจำกัดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด และโดยได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยจากรัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี

การจัดตั้งบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดตามวรรคหนึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี ในการนี้จะกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติก่อนให้ความเห็นชอบก็ได้

เมื่อได้จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดและได้วางหลักทรัพย์ประกันตามมาตรา ๑๙ กับทั้งได้ดำรงไว้ซึ่งเงินกองทุนตามมาตรา ๒๗ แล้วจึงให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยต่อรัฐมนตรีภายในระยะเวลาที่รัฐมนตรีกำหนด แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหกเดือนนับแต่วันที่ได้จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดแล้ว

การขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยและการออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงและในการอนุญาตรัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขไว้ด้วยก็ได้

“ มาตรา ๙ บริษัทต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยถืออยู่ไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และต้องมีกรรมการเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด

“ มาตรา ๑๑๒ ให้ถือว่าบรรดาบริษัทที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๑๐ เป็นบริษัทที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าสาขาของบริษัทที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายดังกล่าวอยู่ก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นสาขาของบริษัทที่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดไว้ในการอนุญาต

“ มาตรา ๑๑๔ บริษัทตามมาตรา ๑๑๒ บริษัทใดมีผู้ถือหุ้นหรือกรรมการที่เป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยต่ำกว่าอัตราที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัตินี้ให้คงมีผู้ถือหุ้นหรือกรรมการที่เป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยในอัตราที่เป็นอยู่ต่อไป

“ บันทึก เรื่อง การขออนุญาตเปิดสาขาของบริษัทประกันวินาศภัยซึ่งมีบริษัทที่จดทะเบียนในต่างประเทศถือหุ้น ส่งพร้อมหนังสือถึงเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรีด่วนที่สุด ที่ นร ๐๖๐๑/๒๘๐ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๓๗ (เรื่องเสร็จที่ ๒๖๖/๒๕๓๗)

จึงเป็นไปตามประเภทของบริษัทนั้น ๆ ว่าจะอยู่ในประเภทใดในสามประเภทดังกล่าว

สำหรับบทบัญญัติมาตรา ๑๑๕ นั้น เป็นเพียงแต่กำหนดหน้าที่ให้บริษัทที่มีสำนักงานแยกออกจากสำนักงานใหญ่และประกอบกิจการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของบริษัทอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ ใช้บังคับ มาขออนุญาตเป็นสาขาเสียให้ถูกต้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันใช้บังคับกฎหมายใหม่ หรือมิฉะนั้นก็ต้องเลิกสำนักงานนั้นเสีย แต่หากไม่ปฏิบัติก็จะมีโทษตามกฎหมายฐานตั้งสาขาโดยมิได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๖<sup>๙</sup> ประกอบกับมาตรา ๘๔<sup>๑๐</sup> แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ และมาตรา ๑๑๕ นี้มิใช่เป็นบทบัญญัติให้อำนาจจัดตั้งสาขาโดยไม่คำนึงถึงประเภทของบริษัทตามที่กล่าวไว้ข้างต้น ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติของมาตรา ๑๑๕ ที่ว่า “ให้บริษัท ... ยื่นขอรับอนุญาตเป็นสาขาให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้” ซึ่งแสดงอยู่ในตัวว่าต้องเป็นบริษัทประเภทที่อาจมีสาขาได้ตามพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น นอกจากนั้นบทบัญญัติของมาตรา ๑๑๕ ที่ว่า “... และภายในระยะเวลาดังกล่าวมิให้ถือว่าบริษัท ... ผ่าฝืนมาตรา ๑๖” ประกอบกับบทบัญญัติของมาตรา ๑๖ ที่ว่า “บริษัทตามมาตรา ๖ ที่จะเปิดสาขา ... ต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน” ก็เป็นการย้ำที่ชัดเจนว่าบริษัทที่จะขอตั้งสาขาได้ตามมาตรา ๑๑๕ นี้ คือบริษัทตามมาตรา ๖ อันเป็นบริษัทประเภทที่ (๑) นั่นเอง เพราะบริษัทประเภทอื่นไม่มีทางจะฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๑๖ ได้ ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา ๑๑๕ จึงมิใช่บทบัญญัติเอกเทศที่จะให้บริษัทตามมาตรา ๑๑๒ ตั้งสาขาได้ทั้งที่ไม่เป็นบริษัทตามมาตรา ๖

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า ตามมาตรา ๑๑๒ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยพ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดให้บริษัทประกันวินาศภัยที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการประกันภัยก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ ใช้บังคับ (ดังกรณีของบริษัทไฟศาลประกันภัยจำกัด) ยังคงดำเนินกิจการต่อไปได้โดยมีกิจการ สำนักงานที่แยกออกจากสำนักงานใหญ่ และสาขาตามที่ได้อนุญาตไว้แล้วเท่านั้น จะขออนุญาตเปิดสาขาใหม่ตามมาตรา ๑๖ อีกไม่ได้ ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายมีความประสงค์ที่จะรับรองสิทธิที่บริษัทมีอยู่และได้รับมาแล้วโดยถูกต้องเพื่อให้สามารถประกอบการต่อไปเท่าที่ได้ดำเนินการอยู่สำหรับปัญหาที่หารือมานี้ มาตรา ๑๑๕ เป็นบทบัญญัติที่ให้บริษัทประกันวินาศภัยตามมาตรา ๑๑๒ ที่มีสำนักงานแยกออกจากสำนักงานใหญ่อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ ใช้บังคับ และประกอบกิจการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของบริษัทประกันวินาศภัยดังกล่าว จะต้องยื่นขอรับอนุญาตให้สำนักงานเช่นว่านั้นเป็นสาขาให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้หรือเลิกสำนักงานนั้นเสียภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับอันเป็นกรณีที่กฎหมายบังคับให้บริษัทต้องกระทำ กรณีเช่นนี้มีใช่เป็นการขออนุญาตตั้งสาขาขึ้นใหม่ตามมาตรา ๑๖ หากแต่เป็นกรณีที่กฎหมายบังคับให้บริษัทตาม

<sup>๙</sup>โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

<sup>๑๐</sup>มาตรา ๘๔ บริษัทใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗ วรรคห้ามาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๖ มาตรา ๒๐ หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา ๖ วรรคสี่ มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง หรือเงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา ๓๑(๑๐) วรรคสอง หรือมาตรา ๓๓ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และถ้าเป็นกรณีกระทำความผิดต่อเนื่องให้ปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

มาตรา ๑๑๒ ต้องปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์และระบบของกฎหมายฉบับปัจจุบันที่กำหนดให้กระทำ คือให้บริษัทประกันวินาศภัยดังกล่าวขอเปลี่ยนสภาพของสำนักงานที่แยกออกจากสำนักงานใหญ่และประกอบการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของบริษัทและได้รับเงินค่าใช้จ่ายจากบริษัทไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่มีใช้เป็นที่ตั้งหน่วยปฏิบัติการข้อมูล สถานที่เก็บเอกสาร และสถานที่ฝึกอบรมที่เกี่ยวกับกิจการของบริษัทตามมาตรา ๗ วรรคหก<sup>๑๑</sup> เป็นสาขาเสียให้เสร็จภายในหนึ่งปี และในระหว่างระยะเวลาหนึ่งปีนั้น มิให้ถือว่าบริษัทตามมาตรา ๑๑๒ ที่มีสำนักงานแยกออกจากสำนักงานใหญ่ แต่ยังมีได้จดทะเบียนเปลี่ยนสภาพเป็นสาขาตามมาตรา ๑๖<sup>๑๒</sup> มีความผิดตามมาตรา ๘๔<sup>๑๓</sup> แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๑๒ ที่บัญญัติรับรองสถานะเดิม (status quo) ของบริษัทที่มีอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ ใช้บังคับ ฉะนั้น เมื่อบริษัทตามมาตรา ๑๑๒ ไม่ประสงค์จะเลิกสำนักงานที่แยกออกจากสำนักงานใหญ่ดังกล่าว จะต้องยื่นขอรับอนุญาตเปลี่ยนสภาพของสำนักงานเช่นนั้นเป็นสาขาให้ถูกต้อง เพื่อให้สำนักงานนั้น ๆ สามารถดำเนินการต่อไปได้ตามพระราชบัญญัตินี้

อนึ่ง บทบัญญัติในบทเฉพาะกาลนี้ผู้บัญญัติกฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะให้ใช้บังคับแก่บริษัทที่ได้รับอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๑๐ ที่ไม่สามารถนำบทบัญญัติในหมวดต่าง ๆ ในพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ มาใช้บังคับได้ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ จึงได้บัญญัติให้ถือว่าบริษัทตามมาตรา ๑๑๒ เป็นบริษัทที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยได้ต่อไป สิ่งใดที่จะต้องปรับเปลี่ยนหรือต้องดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติที่ใช้บังคับแก่บริษัทประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ เช่น บทบัญญัติในมาตรา ๑๑๖<sup>๑๔</sup> ที่ให้บริษัทประกันวินาศภัยตามมาตรา ๑๑๒ ต้องวางหลักทรัพย์ประกันให้ถูกต้องตามมาตรา ๑๙ และบทบัญญัติในมาตรา ๑๑๗<sup>๑๕</sup> ที่บังคับให้บริษัทประกันวินาศภัยตามมาตรา ๑๑๒ จัดให้มีการดำรงไว้ซึ่งเงินกองทุนให้ถูกต้องตามมาตรา ๒๗ รวมทั้งบทบัญญัติตามมาตรา ๑๑๕ ที่บังคับให้บริษัทประกันวินาศภัยดังกล่าวที่มีสำนักงานแยกออกจากสำนักงานใหญ่และประกอบการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของบริษัทต้องยื่นขออนุญาตเปลี่ยนสภาพเป็นสาขาให้ถูกต้องเสียภายในหนึ่งปีหากไม่ประสงค์จะเลิกสำนักงานเช่นนั้น บทบัญญัตินี้ดังกล่าวนี้เป็นบทยกเว้นที่ใช้กับบริษัทประกันวินาศภัยที่มีอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากจะนำหลักเกณฑ์ทั่วไปในการขออนุญาตเปิดสาขาตามมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับแก่การขอเปลี่ยนแปลงสภาพเพื่อเปิดสาขาของบริษัทประกัน

<sup>๑๑</sup>โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

<sup>๑๒</sup>โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

<sup>๑๓</sup>โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๐, ข้างต้น

<sup>๑๔</sup>มาตรา ๑๑๖ ให้บริษัทตามมาตรา ๑๑๒ วางหลักทรัพย์ประกันให้ถูกต้องตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัตินี้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงออกตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

<sup>๑๕</sup>มาตรา ๑๑๗ ให้บริษัทตามมาตรา ๑๑๒ จัดให้มีการดำรงไว้ซึ่งเงินกองทุนให้ถูกต้องตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้ภายในสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

วินาศภัยตามมาตรา ๑๑๕ ก็จะทำให้บริษัทเช่นว่านั้นไม่สามารถเปลี่ยนแปลงฐานะของสำนักงานที่แยกออกจากสำนักงานใหญ่อยู่แล้วเช่นนั้นให้เป็นสาขาขึ้นมาได้ ทำให้บริษัทประกันวินาศภัยตามมาตรา ๑๑๒ ไม่สามารถรักษาสถานะเดิมของตนไว้ได้

โดยที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๑) มีความเห็นเป็น ๒ ฝ่าย และเห็นว่ามีปัญหาสำคัญที่ควรวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ เลขธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงจัดให้มีการประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายเพื่อพิจารณาปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้ ตามข้อ ๑๓ (๒)<sup>๑๖</sup>แห่งระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยการประชุมของคณะกรรมการร่างกฎหมาย พ.ศ.๒๕๒๒

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยได้ฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์และกรมการประกันภัย) และผู้แทนคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศแล้ว เห็นพ้องกับความเห็นของกรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๑ฝ่ายที่หนึ่ง จึงเห็นว่า บริษัทไพศาลประกันภัย จำกัด ไม่อาจอ้างมาตรา ๑๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๓๕ เพื่อยื่นขอรับอนุญาตให้สำนักงานตัวแทนเปลี่ยนสภาพเป็นสาขาได้

(ลงชื่อ) ม. ตันเต็มทรัพย์

(นายไมตรี ตันเต็มทรัพย์)

เลขธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๓๘

---

<sup>๑๖</sup>ข้อ ๑๓ เลขธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย ในกรณีดังต่อไปนี้

๑ล๑

๑ล๑

(๒) เมื่อกรรมการร่างกฎหมายคณะใดคณะหนึ่งเห็นว่ามีปัญหาสำคัญที่ควรวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่